

מסורת הש"ס

(א) [ענין: כ"ה, ג] (ב) [שם]
(ג) [שם, כ"ה, ג] (ד) [שם, כ"ה, ג]
(ה) [שם, כ"ה, ג] (ו) [שם, כ"ה, ג]
(ז) [שם, כ"ה, ג] (ח) [שם, כ"ה, ג]

תורה אור השלם

1 קום התהליך דאָרף
לאַרבעטן וואָס די
אָנפֿאנג: בראשית י"ז

גליון הש"ס

גמרא מ"ח דר' אליעזר. ע'
כפופת דרכים דרך האחרים
דיוט: א'

הגהות הב"ח

(א) גמרא משום דרב יהודה
אמר רב דאמר רב יהודה
אמר רב מנחם עמיאל:

מוסף רש"י

קריבה לזה. לעניות
היחסות מןן לחזו, נה
ורחוקה לזה. לזמן
הסמוך לזה האחר שיה
ליכין להקוף כל כפופות
השדה, ובשדה האחר
השדה לא היה מקופין כל
ק' (ב"ק כח). רבים שחזקו
דרך לעצמם. נשדה שחזקו,
מה שבידו ברור. וזהו
רשאי לנזרה (ש"ב דף).
שאברה לזה דרך באותה
שדה. שיה לזה דרך
זו וזהו דיוט. וזהו לזה
אחת מן הכפופות (ש"ס).
מצד שהחזיקו בו רבים.
לעשות לזה דרך, אסור
לקלקלו. א"ת שיה של
יחד (ש"ב דף).

מוסף תוספות

א. ואם איתא היכי לא
מדכיר הא דר' גידל
ודרבה בר ר' הונא
לשמועין דהאי תירוצא
לרבה בר ר' הונא
הוא. י"ט. ב. ומה לי
אמר ר' אליעזר או
לא אמרה. שם. ושין
י"ן. ג. [ד]במיתותין לא
אברה לזה דרך. ומשין.
ד. [לכן] נקנה בהילוך
דרך. ונאמרו ואצ"ל דלא
ערך מעשה בגוף הקרקע
וכדאמרינן ב' זרקת. שם.
ה. כיון דדיוט. שם.

המוכר פירות פרק ששי בבא בתרא

רצ אשי אמר. מתני' זכל דרכים שצולס מיירי הן ישרים הן עקלתון ולא משום גזירה אלא משום דכולהו הוו עקלתון דכל דרך שנותנין מזל אחד שלא היה שם דרך מחלה יש בני אדם שנעשית להם רחוקה מן הראשונה ויש שנעשית להם קרובה יותר לאלותן

רצ אשי אמר כל מן הצד דרך עקלתון היא קרובה לזה ורחוקה לזה ולימא לזה שקלו דידכו והבו לי ידידי הא מני רבי אליעזר היא דתניא ר' יהודה אומר משום רבי אליעזר רבים שבררו דרך לעצמם מה שבררו בררו לרבי אליעזר רבים גולנים ניהו ר' אמר רב גידל אמר רב כגון שאברה לזה דרך באותה שדה אי הכי אמאי אמר רבה בר רב הונא אמר רב אין הלכה בר"א מאן דמתני הא לא מתני הא וטעמא מאי משום דרב יהודה ר' דאמר רב יהודה מצד שהחזיקו בו רבים אסור לקלקלו ור' אליעזר רבים במאי קנו ליה בהילוכא דתניא הלך בה לארכה ולרחבה קנה מקום הילוכו דברי ר' אליעזר וחכמים אומרים אין הילוך מועיל כלום עד שיחזיק אמר ר' אליעזר מ"ט דר' אליעזר דכתיב יקום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אחננה ורבנן התם משום חביבותא דאברהם הוא דקאמר ליה הכי כדי שיהא נוח לכבוש לפני בניו א"ר יוסי בר' חנינא ימודים חכמים לר"א בשביל של כרמים הואיל ונעשה להילוך נקנה בהילוך כי אתו לקמיה דרב יצחק בר אמי אמר להו יהבו ליה כי היכי דדרי טונא דשבישתא והדר יולא אמרן אלא דמסיימין מחיצתא אבל לא מסיימין מחיצתא כי היכי דשקיל כרעא ומונח כרעא: דרך היחיד ד' אמות: תנא אחרים אומרים כדי שיעבור חמור במשאו אמר רב הונא הלכה כאחרים ר' (ותניא אידך) דייני גולה (אומרים) שני גמדים ומוחצה ואמר רב הונא יהלכה כדייני גולה והאמר רב הונא הלכה כאחרים יאירי ואירי חד שיעורא הוא: דרך הרבים שש עשרה אמה: תנו רבנן דרך היחיד ארבע אמות דרך מעיר לעיר שמונה אמות דרך

השאוהו ומקומו להילוך והבעלים ידעו ושמקו אסור לקלקלו דודאי לרבים מחל. וכ"ש מתני' שנתן להם ההוא דרך בידיהם הלכך מה שנתן נכון וכוון ושחזיקו: ור"א. אליצא לרבה בר רב הונא דאמר אין הלכה ומוקי לה כשלא אצדה להם דרך ואפ"ה קאמר ר' אליעזר מה שצירכו צירכו צירור צעלמא בלא חוקה: במאי קנו לה. וכי צדיבור קנו לה. ומשני צהילוכא דהאי שצירכו הוא ההילוך ובענין זה ציררו אותם שהלכו לשם: עד שיחזיק. להשוות קרקע לחרישה או נעל וגדר ופרך כל שהוא. והא דאמרין בפ"ק דצ"ק (דף טז.) אימת הוא חוקה מכי דייש אמרי לאו צהילוך מיירי אלא צהצבה המצר ודש הקרקע לתקן את המצר ולחזקו דהיינו נעל וגדר: כדי שיהא נוח כו'. דהוה להו צירושין ולא כגולנין ולא יהיה רשות לשטן לקטור ולא פתחון פה [לצעל] מדת הדין: נקט צהילוך. דרך הנאת המעשה קוין אותו כדאמרין בחזקת הבתים (לעיל דף גז.) האיע מצעות בנכסי הגר קנה: כי אסו לקמיה דרבי יצחק. לדון על עסק אדם שמתנה לצירור למכור שציל של כרמים. ור"ח פירש דמני שאצדה לו דרך שדה מיירי: סבו ליה. שציל רחב כי היכי דדרי טונא דזמורות על כתפו והדר אילך ואילך ולא יגעו וזמורות במחיצות השציל: ולא אמרן אלא דמסיימי מחיצתא. שיש שם לשציל גדר מזה וגדר מזה או צריך להרחיב את הדרך ולמשוך כתלים לאחרים כדי שלא יזיקוהו הכתלים להפיל המשוי מעל כתפו: אבל לא מסיימי מחיצתא. לא יתן לו אלא מדרך קפ רגליו ויזרע המוכר או יטע כרם מיכן ומיכן דאין כאן דבר המזיק לו כשיטעון משוי על כתפו. ואית דגרס ולא אמרן אלא דלא מסיימי מחיצות הלכך י"ל שמכר לו כל זכרו אבל היכא דמסיימי מחיצתא הדבר ידוע שלא מכר לו אלא שציל זה כמות שהוא ולא נהירא דאם שציל סתם זצין ליה למח לא יתן לו כל זכרו: כרעא. רגל: כדי שיעבור חמור כו'. שני גמדין ומחלה יהו כדלקמן: ה"ג דייני גולה אמרי. והיינו שמואל וקורנא בפ"ק דמגדל דר' גרסי: ותילך דלמורא יניחו. ואי מני ה"ג מני דייני גולה שונים ברייתא וצפ"י צמי כור (קמן דף ק:) גרסינן נמי הכי: גמדין. אמות קטנות מפרקין עד אצבעותיו. ויש אומרים אמות שלימות דקרא כתיב גמד ארכה (שופטים ג:) חד שיעורא הוא. ובשניהם אמר רב הונא הלכה לאשמעינן דחד שיעורא הוא: דרך היחיד. לילך אדם אחד לשדה שלו: דרך מעיר לעיר. שהדרך מיוחדת לשתי עיירות הללו ואין אנשי עיירות אחרות נכנסין לשם: שמונה אמות. שאם יפגעו שתי עגלות זו בזו שלא יתעכבו זו בזו: מיוחדת לשתי עיירות הללו ואין אנשי עיירות אחרות נכנסין לשם: שמונה אמות. כדי שיהא רוחו לשתי עגלות שפוגעות זו בזו: ומחצה: דרך מעיר לעיר שמונה אמות.

וילי הוה ליה כי היכי דדרי טונא דשבישתא והדר. כלומר להלך בשביל של כרמים יתנו לו כשיעור שיכול אדם לילך בו עם משאו של זמורות ויכול לחזור בשביל של כרמים בריח דקנהו בהליכתו: ולא אמרן. ליתין ליה הכי: אלא משום דלא מסיימי מחיצתא. של שביל שאין שם גדר מיכן ומיכן. אבל מסיימי מחיצתא אפילו יהי השביל צד כל כך כי היכי דשקיל כרעא ומונח כרעא לא יהיב: שני גמדין ומחצה. שיה אמות ומחצה: דרך מעיר לעיר שמונה אמות. כדי שיהא רוחו לשתי עגלות שפוגעות זו בזו:

המוכר פירות פרק ששי בבא בתרא ק.

כגון שאברה לזה דרך באותה שדה. פירש רצינו שמואל וכ"ש מתני' שמדעמו נתן להם וזמר הכי דקאמר לרבה בר רב הונא דאמר אין הלכה טעמא מאי פירש דפשיטא דלא מוקי מתני' אליצא דרבי אליעזר ודלא כהלכתא וכמאן מוקי לה וקשה לר"י דצריש המניח

(ב"ק דף כה.) לא מיייתי מילתיה דרב גידל ולא מילתיה דרבה בר רב הונא ומפרש טעמא דמתני' דהלא משום רב יהודה משמע דלכ"ע הוי טעמא דמתניתין הכי ועוד קשה לרש"י דלא נחא ליה אליצא דרב גידל טעמא דמתניתין משום דמניא מתני' לאצדה לרבה בר רב הונא נמי לא תציעי דמודה הוא צאצדה דמה שצירכו צירור ומה שפי' דמתני' הואיל כל שכן אין נראה דמתניתין יש להן ממה נפשך דרך שלא דין אצל צאצדה ממה נפשך אית להו דרכא גציה מדע דפריך אי הכי אמאי אמר רבה בר רב הונא הכי אמאי אמר רבא בר רב הונא אמר רב אין הלכה בר"א מאן דמתני הא לא מתני הא וטעמא מאי משום דרב יהודה ר' דאמר רב יהודה מצד שהחזיקו בו רבים אסור לקלקלו ור' אליעזר רבים במאי קנו ליה בהילוכא דתניא הלך בה לארכה ולרחבה קנה מקום הילוכו דברי ר' אליעזר וחכמים אומרים אין הילוך מועיל כלום עד שיחזיק אמר ר' אליעזר מ"ט דר' אליעזר דכתיב יקום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אחננה ורבנן התם משום חביבותא דאברהם הוא דקאמר ליה הכי כדי שיהא נוח לכבוש לפני בניו א"ר יוסי בר' חנינא ימודים חכמים לר"א בשביל של כרמים הואיל ונעשה להילוך נקנה בהילוך כי אתו לקמיה דרב יצחק בר אמי אמר להו יהבו ליה כי היכי דדרי טונא דשבישתא והדר יולא אמרן אלא דמסיימין מחיצתא אבל לא מסיימין מחיצתא כי היכי דשקיל כרעא ומונח כרעא: דרך היחיד ד' אמות: תנא אחרים אומרים כדי שיעבור חמור במשאו אמר רב הונא הלכה כאחרים ר' (ותניא אידך) דייני גולה (אומרים) שני גמדים ומוחצה ואמר רב הונא יהלכה כדייני גולה והאמר רב הונא הלכה כאחרים יאירי ואירי חד שיעורא הוא: דרך הרבים שש עשרה אמה: תנו רבנן דרך היחיד ארבע אמות דרך מעיר לעיר שמונה אמות דרך

בשביל של כרמים. נראה דדוקא בשציל של כרמים שאינו עשוי כלל אלא להילוך אצל שאר דרך עשוי קצת להשתמש בו צורך אחר: ור"א אמרן אלא אי לא מסיימי מחיצתא אבל מסיימי ב'. ולא שיהו מחיצות גבוהות דא"כ היכי דרי טונא אלא מחיצות נמוכות טפס או טפסאים להיכר השציל הלכך כשמכר לו השציל צשדהו לא יתן לו אלא כמו שהוא עשוי אפי' לא יחא לו אלא כדשקיל כרעא ומונח כרעא וזה דחקו לרצינו שמואל שאינה נראית לו גירסא זו לפי שהיה סבור דהנך מחיצות גבוהות הרבה: והכריח

וילי הוה ליה כי היכי דדרי טונא דשבישתא והדר. כלומר להלך בשביל של כרמים יתנו לו כשיעור שיכול אדם לילך בו עם משאו של זמורות ויכול לחזור בשביל של כרמים בריח דקנהו בהליכתו: ולא אמרן. ליתין ליה הכי: אלא משום דלא מסיימי מחיצתא. של שביל שאין שם גדר מיכן ומיכן. אבל מסיימי מחיצתא אפילו יהי השביל צד כל כך כי היכי דשקיל כרעא ומונח כרעא לא יהיב: שני גמדין ומחצה. שיה אמות ומחצה: דרך מעיר לעיר שמונה אמות. כדי שיהא רוחו לשתי עגלות שפוגעות זו בזו:

עין משפט
נר מצוה

ע"א ב מ"י פ"א מהל'
מכירה ה' יג סמג
ענין פנ ופושע ח"מ ס'
קצת ספיק ז'
ע"ב ג מ"י ט' ה' יד
וסמג ט' ט"ע ט' ט'
וכג' שניה שהיה הרשע צ"ס:
פ"ה ז ה' ז מ"י פ"א מהל'
מכירה הלכה ט' סמג
ענין שט ט"ע ט' ס'
ד"ס ספיק ד':

רבינו גרשום

לחם דרך מן הצד משום
גזירה שמא יתן לחם דרך
עקלתון והשתא לאו בדינא
קאיתא לירי: הרחוק לזה.
ולאו זכות היא לו וקריבה
לזה ומשום הכי לא מצי
למעבד דינא לפשעה
ומש"ה מה שנתן נתן לו ולא
מצי למיחדר ביה: ולימא
להו שקולו דידכו ויהבו לי
ידידי. ואמאי מה שנתן נתן:
הא מני. מתני': ר' אליעזר
היא. דאמר מה שבידו
בידו ומשום הכי הואיל
שבידו דרך זה לא מצי
למימר להו ובו לי ידידי:
ומקש' ואליבא דר' אליעזר
דאמר מה שבידו בידו וכי
רבים גולנין ניהו. דליגול
ליה את שילו ככרי: אמר רב
גידל. לא גולנין ניהו
אליבא דר' אליעזר דמשום
הכי שיל לא הגיעו כגון
שאברה לזה דרך באותה
שדה. שיוצין לא שיש להן
דרך זה ואין יוציין באיהו
מקום בשרה משום הכי נתן
בשרה מן הצד שלא ידרסום
בשרה ויאטול הכי הואיל
שבידו דרך זה מה שבידו
בידו דהשתא לא גולנין
דכנס יטלהו ושלו לא
הגיעו: אי הכי. ומקמת לה
הכי בר' אליעזר אמאי אמר
רב הונא אין הלכה בר'
אליעזר הא לא גולנין ניהו
ובדין הוא דמה שבידו
בידו: ומשני מאן דמתני
הא. דרב ברונא לא מתני הא
דר' אליעזר. הוא סביר לי'
דמשום הכי מה שבידו
בידו כגון שאברה לזה דרך
לרבים וזה דקאמר רב
ברונא אין הלכה בר'
אליעזר הכי ס"ל לרב ברונא
דר' אליעזר דאמר מה
שבידו בידו בחנם אפי'
שלא אברה לזה דרך דאי
הוה שמיני ליה לרב ברונא
דר' אליעזר סבר מה שבידו
שאברה לזה דרך בתוך
שהוה לא הוה אמר אין
הלכה בר' אליעזר: ומקש'
וטעמא מאי. כלומר הואיל
דס"ל לרב ברונא להכריע
שבידו לזה וביי דרך מה
שבידו בידו (ז) כגון
שאברה לזה דרך באותה
שדה אמאי מה שנתן נתן
ושלו לא הגיעו. והוא הדין
נמי שאיל לתלמאד אליבא
דרב גידל דמתוך למתני'
אליבא דר' אליעזר מה טעם
מה שנתן נתן ושלו לא
הגיעו. ומשני משום דרב
יהודה וכו'. והואיל
שהחזיקו באותו דרך בשדה
אסור לקלקלו ואותו שנתן
נתן משום שבידו הן:
ואליבא דר' אליעזר
דמתניא מתני' אליבא
רבים במאי קנו לה. להאי
דרך שנתן זה והאל לא
החזיקו בזה: קנה מקום
הילוכו. בלא שטר וכסף
וחזקה ובלא פריצת וגדירות
[דכן] ונעילת ונחיתא. דברי
אליעזר. והואיל אין
הילוך מועיל כלום. עד
שפרך וגדר ונעל כל שהוא:
כדי שתהא נוחה ליכבש.
לפני הירוש: כי אתא לקמיה
יצחק. המוכר והלוקח
שביל לחבור: אמר להו

(א) נראה דל"ן נתן וס"ל לא הגיעו ולא מצי כו'. (ב) פי' רצינו כזה הוא כפי מוס' דכ"ה כגון כמי' השני ועוד י"ל וכו' ודק'.